

RECENZIJA KNJIGE FUNCTIONAL ATLAS OF THE HUMAN FASCIAL SYSTEM

BOOK REVIEW FUNCTIONAL ATLAS OF THE HUMAN FASCIAL SYSTEM

Živa Arko^{1,2*}

1 Studentica doktorskog studija Fizioterapije Sveučilište Alma Mater Europaea, Maribor, Slovenija

2 Sveučilište Alma Mater Europaea, Katedra za Fizioterapiju, Maribor, Slovenija

**Autor za korespondenciju: ziva.arko@almamater.si*

Knjiga Functional Atlas of the Human Fascial System predstavlja anatomiju ljudskog tijela s potpuno svojstvenog gledišta. Fizioterapija kao struka je do nedavno na lokomotorni sustav gledala prije svega s mehaničkog gledišta, a različite vrste i distribucije bolova objašnjavala je na bazi anatomije i fiziologije živčanog sustava. Međutim, brojna stanja pacijenata te kliničke slike kompleksnijih sindroma ne daju se objasniti na osnovi dosadašnjeg koncipiranja anatomije i fiziologije. Ova knjiga otvara nove horizonte shvaćanja anatomije ljudskog tijela i njegove funkcije putem kojih možemo razumjeti mnoga do sada neobjašnjiva klinička stanja te distribuciju kroničnih i akutnih bolova.

U fizioterapiji su se u posljednje vrijeme razvili brojni pristupi tretmana fascija, kojih djelovanje još nije u cjelini istraženo, niti je razumljivo. Ova činjenica nije iznenađujuća, pošto fascija, kao anatomska struktura još nije jednoznačno definirana, niti je do izdanja ove knjige anatomija fascije bila sistematski predstavljena. Gledajući na anatomiju i fiziologiju određene tjelesne strukture kao na polazište za razumijevanje terapijskih zahvata, ovom knjigom fizioterapeuti (i ostali zdravstveni djelatnici) dobili su uvid u realno stanje ljudskog tijela, koji pruža osnovu za obrazloženje manualnih pristupa terapije fascija.

Autorica dr. Carla Stecco, specijalistica ortopedske kirurgije, profesorica na Institutu za anatomiju Sveučilišta u Padovi (Italija), jedna je od osnivačica Saveza za manipulaciju fascija i Udruženja za istraživanje fascija. Članica je Talijanskog saveza za anatomiju i Histologiju te Francuskog udruženja morfologa. Njezin opsežan znanstveni rad posvećen je istraživanju anatomije ljudskog fascijalnog sistema. Do sada je kao autor ili suautor objavila 619 indeksiranih članaka (Google Scholar, 19.12.2021.) u području

anatomije i fiziologije fascija. Njezin rad temelji se na brojnim anatomskim disekcijama kod kojih se služila vlastitim inovacijama tehnike seciranja, fotografiranja i fiksiranja mikroskopskih tkivnih preparata. Sadržaj knjige polazi s točke gdje zastaje konvencionalna anatomija, tako da gradi most između starog i novog poimanja fascije. Na taj način dopunjava postojeće znanje čitatelja i uvodi ga u sasvim novi način shvaćanja funkcije mišićno koštano sustava, koji je osnova za razumijevanje djelovanja manualnih tehnika prvenstveno manipulacije fascija, koje se primjenjuju s ciljem postizanja normalne pokretljivosti zglobova, mišićne jakosti i koordinacije. Uz to, u knjizi su naglašena stanja kod kojih je klinička slika mišićno koštane patologije vezana uz disfunkciju visceralnih organa i kao takva nije predmet isključivo fizioterapijske struke, nego traži timski pristup rješavanju problema.

Sadržaj knjige podijeljen je na 8 poglavlja, počevši dubokom analizom onoga što sve pojam fascija obuhvaća. Budući da fascija ima brojne funkcije, da se nalazi u svim dijelovima tijela, da su sve stanice doslovce potopljene u to tkivo, jasno je i to da ima različit izgled, oblik i konzistenciju. Neku toliko kompleksnu strukturu teško je sistemizirati, ali autorica je našla način. Poglavlja započinju sustavnom podjelom vezivnih tkiva, pošto s osnovnog anatomske gledišta fascija i jest vezivno tkivo. Na taj način polazi od postojećeg znanja koje nadograđuje svojim, kao i otkrićima drugih istraživača. Slijedi podjela fascija kao organskih sustava na površinsku i duboku te visceralnu. Dalje su poglavlja u knjizi složena na klasični anatomske način, znači prema regijama tijela. Dobrodošla posebnost knjige jest da je sav slikovni materijal nastao tijekom anatomske sekcije. Na taj način, čitajući knjigu, može se postići

stvarni dojam kako čovječje tijelo uistinu izgleda. Klasične anatomske knjige koje su pune crteža, udaljuju se od anatomske realnosti. Bez obzira na to koliko su crteži u njima precizni, gube se informacije koje su od suštinskog značenja. Na primjer, sama definicija polazišta i hvatišta mišića, koja su do sada bila definirana kao neka točka na kosti u realnoj anatomiji, dopunjena su raznim strukturama. Jedan primjer su mišićno-tetivne ekspanzije. To su strukture kojima se mišići međusobno povezuju u takozvane miofascijalne lance koji služe koordinaciji aktivacije mišića u kompleksnom funkcionalnom pokretu. Autorica svojim disekcijama materijalizira anatomske strukture kojima je moguće pripisati iste funkcije koje su do sada bile pripisane samo funkciji živčanog sustava, tako da se postavlja pitanje gdje koordinacija i propriocepcija počinju - u perifernom i središnjem živčanom sustavu, ili je dio funkcije propriocepcije rezultat komunikacije mišića preko novo definiranih anatomske strukture bogatih mehanoreceptorima. Pored toga, njezin način disekcije daje novo značenje nekim mišićnim funkcijama, na primjer funkciji mišića gluteus maximus koji je do sada bio definiran samo kao ekstenzor i abduktor kuka, rezultatima disekcija predstavljenih u ovoj knjizi dobiva i funkciju koordinacije pokreta između trupa i noge.

Ove informacije od ključne su važnosti za fizioterapeuta koji postavlja fizioterapeutsku dijagnozu na kojoj temelji kratkoročni, srednjoročni i dugoročni plan terapija te odabir terapijskih metoda i tehnika.

S tehničkog gledišta, knjiga je organizirana na način, da se u njoj čitatelj može brzo intuitivno orijentirati, pošto su vertikalni krajevi stranica obojeni drukčije u svakom poglavlju. Unatoč velikom broju stranica, čitatelj može brzo pronaći željene informacije bez obzira što se nalaze u različitim poglavljima.

Format knjige dovoljno je velik da su fotografije jasne bez obzira koliki dio ljudskog tijela predstavljaju. Tekst je oblikovan tako da vjerno prati odgovarajuće fotografije, što i na drugi način reducira vrijeme potrebno za traženje ciljnih informacija. Knjiga je tiskana na tanjem papiru, što možda ne izgle-

da kao prednost, ali jest s obzirom na njen obim.

Na kraju ovu knjigu mogu preporučiti svim fizioterapeutima koji su već stekli osnovna znanja anatomije, funkcionalne anatomije i fiziologije, kako bi ta znanja nadopunili i složili kompleksniju sliku funkcije mišićno

koštanog sustava i utjecaja terapijskih zahvata koje primjenjuju u svakodnevnom radu. Naime, razumijevanjem uzroka za problem pacijenta od ključnog je značenja za uspjeh terapije.

LITERATURA:

1. Stecco C. Functional Atlas of the Human Fascial System. Churchill Livingstone Elsevier, 2015